

Názov, ROMANTIKA MOJEJ MLADOSTI, BUDÚCNOSŤ MOJEJ NOSTALGIE

Participujúci umelci, Zbyněk Baladrán, Anetta Mona Chisa, Petra Feriancová, Dorota Kenderová, Peter Kerekes, Marian Kusík, Michal Moravčík, Lucia Nimcová, Ivan Ostrochovský, Pavol Pekarčík, Isa Rosenberger, Jiří Skála, Lucia Tkáčová, Jaroslav Varga, Little Warsaw – András Gálik, Bálint Havas

Kurátorka, Mira Keratová

Web, www.workingmemory.sk

Miesto, Stredoslovenská galéria, budova Praetória, Nám. Š. Moysesu 25, Banská Bystrica

Trvanie, od 16. januára do 28. februára 2010, ut-pia 10.00 – 17.00, so-ne 10.00 – 16.00

Zriaďovateľom SSG je Banskobystrický samosprávny kraj

Kontakt, 048/4701615, 048/4701625, www.ssgbb.sk

Podpora, nadácia Erste Stiftung, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Scéna

Súčasťou konceptu Romantika mojej mladosti, budúcnosť mojej nostalgie je prípadová štúdia, ktorá skúma pojmy nostalgie a romantizmu v súvislosti so súčasným východoeurópskym umením. Východzou je úvaha o populárnej kultúre 80. rokov v bývalom východnom bloku, ktorá viac či menej náhodne adaptovala časť spektra západnej pop kultúry – časť, ktorá z nejakého dôvodu prešla mriežkou ideologickej cenzúry. Diskurz tejto vplyvnej, do istej miery náhodnej a importovanej pop kultúry bol však budovaný na chudobnej materiálnej základni. Fenomén importovaného popu nezasahoval komunistickú spoločnosť vo veľkých vlnách, len presakoval cez medzery v systéme. Takto špecifická soc-pop alternatíva 80. rokov nesie svoju známku exkluzivity a nostalgickú závažnosť ešte o desaťročia neskôr, dodnes. Jednou z jej charakteristík je romantizmus, ktorý sa nedá jednoznačne zosúvsťazniť ani so západným neoromantizmom. Miestny romantizmus bol konštruovaný inak. Socialistické spoločnosti podporovali šírenie materiálov romantickej povahy (viď. rozmach b-filmov ako Angelika, či Vinnetou, či popularita Depeche Mode, a ďalších s tým súvisiacich artefaktov, ktoré sa stali objektom zberateľskej vášne). Import romantizmu bol kontrolovaný a koordinovaný štátnou mocou (viď. s filmami ako Angelika sa narábalo aj politicky, keď boli premietané v čase narastajúcich frustrácií, či demonštrácií – napr. počas Sviečkovej demonštrácie v Bratislave, 1988). Rozvoj romantizmu podnecovala tiež vlastná *realita nedostupnosti, resp. selektívnej dostupnosti konzumnej kultúry*. Aj tieto aspekty rozvoja a šírenia romantizmu *ovplyvnili generáciu, vyrastajúcu vo východnej Európe 80. rokov intenzívnym pocitom nostalgie* – potreby pripomínania, či rekonštruovania minulosti, hľadania momentu, ktorý neprišiel (viď. revolúcie, ktorá nevyužila svoju dejinnú šancu vytvoriť nový model spoločnosti). V Nemecku sa takto popisovaný fenomén nazýva „ostalgiou“ a všeobecne sa zjednodušene vysvetľuje ako nostalgia za stratou istôt. Východiskové prostredie socialistickej éry teda slúži ako zdroj informácií a platforma pre výskum, ktorý sa sústreďuje na generačný životný pocit – permanentný pocit straty, či hľadania toho, čo sa minulo. Jednými z vysvetľujúcich faktorov sú *import romantizmu a jeho rozvoj cez v minulosti zažitú modely voľného a pracovného času* (ich definície boli podmienené situáciou permanentného pasívneho čakania – bez možnosti progresívneho, či výraznejšieho zlepšenia podmienok; v stave neexistujúcich súťažných modelov pre trávenie voľného času a mĺňania peňazí sa rozvíjali napr. DIY aktivity ako šitie, modelárstvo, chalupárčenie, zberateľstvo drobných predmetov, ktoré sa romantizovali, atď. apod.).

Sumár

Výstava „Romantika mojej mladosti, budúcnosť mojej nostalgie“ sa zaoberá analýzou súvislostí a väzieb s *minulosťou*. Možnosťami skúmania, rekonštrukcie, uchopovania a pochopenia miznúcej minulosti – či už *spoločenskej histórie*, alebo *osobných príbehov* a ich vzájomných prelnutí. Objektom záujmu vybraných diel je nedávna minulosť obdobia *socializmu* v strednej Európe, ktorá je v jednotlivých dielach prehodnocovaná cez *racionalizovanú bázu* diskurzívnej analýzy a súčasne na *transcendentálnej* – estetickú, či emocionálnej úrovni. Výstava ako celok komponuje analytické umelecké prístupy s intuitívnym uchopovaním témy.

Jedným z rámcov projektu je hľadanie dôvodov obnovovania a pripomínania *staršej estetiky* (napr. *70. rokov*), či *starších metód* (ako je napr. *orálna história*) v súčasnom tzv. východoeurópskom umení. Výstava sprostredkováva objavovanie a znovu-ustanovovanie spoločensky málo preskúmaných vedomostí, spomienok, či nedostatočne vyčerpaných udalostí,

minulých skutkov a osudov, ktoré zostali akoby bez naplnenia. Jednotlivé diela poskytujú ich opätovné prehrávanie a *prieniky za dohl'adateľnú archívnu evidenciu*. Interpretácie, svedectvá, komentáre a fragmenty vytrhnuté z kontextu, ktoré sú v jednotlivých dielach komponované vedú diváka *do sféry motivácií v pozadí*. Vybrané diela pracujú s *medzivrstvou „dobovej skúsenosti“*, ktorá umožňuje *skúmanie kontextu*. Archívy, viažúce sa k individuálnej, či kolektívnej pamäti vytvárajú špecifickú povahu súčasných umeleckých prezentácií, ktoré *produkurujú pamäť o minulom konaní a jeho význame*, ktorý vzniká v kontexte.

Výstava je komponovaná ako otvorené dielo, ktoré sleduje logiku vystavených prác. Zohľadňuje choreografiu pohybu diváka – v úvodnej časti (Rétorika fikcie) na úrovni uvedenia diváka do deja a osvetlenia pozadia (zákulisia) skúmaných fenoménov a ich súvislostí v charizmatickej budove kina Hviezda v B. Bystrici, ktorá sa momentálne nachádza pred asanáciou. V pokračovaní (v budove Praetoria Stredoslovenskej galérie) diváka vedie do prostredia, príbehov a postáv, ktorých prezentácia presahuje do nevýstavných priestorov galérie.